

БЪЛГАРСКА
Риболовна
ЕНЦИКЛОПЕДИЯ

На моя син Димитър с обич

Мир Богоев

БЪЛГАРСКА

Риболовна

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ

Трето допълнено издание

Книгоиздателска къща

труд

София, 2019

Тази книга е обект на авторско право по смисъла на Закона за авторското право и сродните му права.

Никаква част от текста или илюстрациите в тази книга не може да бъде копирана, възпроизведена и разпространявана по механичен или електронен начин без изричното съгласие и разрешение на издателството.

- © Мир Богоев, автор, 2019 г.
- © Виктор Паунов, илюстрации и корица, 2019 г.
- © Ленка Вибиралова, илюстрации, 2007 г.
- © Орлин Атанасов, библиотечно оформление, 2007 г.

Книгоиздателска къща „Труд“, 1999, 2000, 2007, 2011, 2013, 2019 г.

ISBN 978-954-528-605-7

20 години „Българска риболовна енциклопедия“

ПРЕДГОВОР

Бях на пет и половина години. Тогава на море у нас се ходеше за по три седмици. С карта! Баща ми бе голям ловец и дори си носеше пушката, за да стреля пъдпъдъци, докато бяхме на море. Този път обаче бе взел и рибарска корда с една люспеста сирена на етикета, няколко кукички и плувки.

След рев и хленчене накрая и на мен ми върза въдица. От изсъхнала бъзова пръчка, влакно, червена коркова плувка и кука, на която неспоносано залепих топче измачкан хляб.

Реката опираше в плажа, но изчезваше преди морето. Брегът бе буренясал и прашасал, но кой ти гледа. Татко и брат ми ловяха нагоре по течението, а мен оставиха близо до плажа.

Замятах нагоре по едва доловимото течение и... нищо! Така много пъти... Изведнъж плувката затрептя, после потъна и аз дръпнах...

Хванах първата си риба! Блестяща – може би илария, може би уклей. От нея по дланта ми залепнаха малки сребристи люспици, а аз „залепнах“ за риболова и останах така до ден днешен, цели 60 години!

Каквото и да правих по-късно, някъде в мен бушуваше и тази могъща страст, която ми предаде първата уловена риба. Учих в училище и в Софийския университет, спортувах, дори летях с делтапланер 11 години, ожених се, станах баща, но винаги си останах и запален въдичар...

Ловях всякакви риби по реки, водоеми и в морето у нас и в чужбина. Като журналист работих в 15 национални издания и обиколих Европа, стигнах до Бахрейн и чак до Япония. Когато бях в чужбина, търсих местните въдичари, а в голям град гледах поне да намеря някой магазин за такъми...

През 1996 г. създадох първата страница за лова и риболова в централния печат на България – във в. „Труд“. Хората я четяха и я харесваха.

През 1998 г. Никола Кицевски, тогава шеф на издателство „Труд“, ми предложи да напиша и енциклопедия за риболова. След 46 дни бях готов, но книгата се „написа“ и сама, защото в нея вложих 40 години опит, знания и страст, натрупани по реки, гълове, язовири и в морето.

През 1999 г. „Българска риболовна енциклопедия“ се среща с читателите си и заедно с тях заживя собствен живот! Последваха много нови тиражи, няколко допълнени издания и така книгата продължи да се продава цели 20 години.

Стана бестселър! Надживя куп подобни издания и с нея към магията на риболова се приобщиха десетки хиляди българи.

Днес, читателю, това е специалното издание на „Българска риболовна енциклопедия“ за нейния 20-годишен юбилей! Новото е риболовът в съседните ни страни и най-вече рибите от Средиземно море!

В последните 15 години ловях предимно средиземноморски риби, гонех ги от брега, но и от лодки и яхти в морските простори. Научих много, попивах монтажи, примамки и тайни, крадах занаята от местните майстори.

Така, след 60-години въдичарски излети и приключения, написах за вас най-новото, съществено разширено и допълнено издание на „Българска риболовна енциклопедия“.

София, 25 февруари 2019 г.
Наслука!

Скъпи колеги въдичари!

Пред вас е юбилейното издание на една книга, която се чете вече двайсет години и с нея - с „Българска риболовна енциклопедия“, хиляди читатели са намерили пътя към любителския риболов. Открили са своя риболовен стил, който най-много им допада, научили са безброй неща за живота на рибите, за местата, в които се срещат различните видове и за подходящите такъми и начините за техния улов.

Днес в Съюза на ловците и риболовците в България – (СЛРБ), членуват 120 000 души, като поне половината от тях са едновременно и ловци, и риболовци.

Така че щом ловният сезон изтече, десетки хиляди ловци „превключват“ на риболов, за да

продължат да се наслаждават на прелестната природа на България! И това е естествено, защото ловът и риболовът споделят една и съща могъща, изначално заложена в човека страст.

Преди 71 години ловците и риболовците в България са решили да се обединят в един съюз – СЛРБ. От този момент техните действия по опазването и обогатяването на живото богатство на България стават единни и неделими.

В продължение на десетилетия всяка година стотици хиляди фазани и яребици са отглеждани във фермите на СЛРБ и са разселвани в природата. А в рибовъдните стопанства са излюпвани милиони малки пъстърви и шарани, за да бъдат пуснати в реките и язовирите на България. В годините на проточилата се преход обаче, когато държавата за десетки години престана да зарибява и когато популациите от най-ценните ни видове риби започнаха да деградират, именно СЛРБ продължи да отделя средства и да разселва малки рибки.

Само за последните 12 години нашите ловно-рибарски сдружения са пуснали малки речни пъстърви и шаранчета на стойност 500 000

лева, средства, които са отделени изцяло от членския внос на любителите риболовци в СЛРБ. Този сериозен ангажимент към опазване на рибните богатства на България обаче не е просто хрумване за нашата организация. Той е залегнал в нашата „Националната програма за поддържане на видовото разнообразие и устойчивото ползване на иктиофауната“, която СЛРБ изпълнява сезон след сезон.

Нещо повече, с цената на огромни разходи в годините, когато вече никой не купуваше нито една рибка, Националното сдружение успя да опази уникалното си пъстървово стопанство в Родопите „Гошков чарк“. Ето защо днес там продължава да има стабилно родителско стадо от зрели речни пъстърви, опазена е и уникалната биотехнология за производство на малки речни пъстърви, които сега всички въдичарски клубове и организации в България купуват, за да разселват в потоците и планинските реки.

Нашият съюз създаде, разви и опази и традицията на детските риболовни състезания у нас. Вече 15 години всяко лято турнирът „Детето риболовец може без дрога“ събира ентузиазирани малчугани не само на една оспорвана надпревара по въдичарско майсторство, но и за да създаде у тях едно трайно отношение към опазване на природата на България.

Скъпи читатели, надявам се, че вече сте разбрали защо Управителният съвет на СЛРБ реши да подкрепи юбилейното допълнено и преработено издание на „Българска риболовна енциклопедия“, която държите в ръцете си. Наслука!

Инж. Васил Василев,
председател на УС на Съюза
на ловците
и риболовците в България

Съдържание

Всичко за риболова

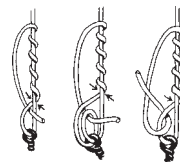
РИБОЛОВ ЗА ВСИЧКИ – ОТ А ДО Я	17
Риболовците по света са над 250 милиона	17
Магията на великото хоби	18
Технологиите издухаха привилегиите на аристократите	19
По свой образ и подобие	20
За един ден на риба Господ два дена дава	20
Най-нови тенденции във въдичарството	21

КОЙ Е ПАРТНЬОРЪТ?	23
Особеностите на водата сякаш нямат край	23
Рибешка история	23
И все пак какво е риба	24
Сетивни органи	25
Зрение	25
Обоняние	26
Вкус	26
Слух	26
Осезание	26
Окраска	27
Защитни похвати	27
Инстинкти	28
Хранене и начин на живот	29
Рибите в нашите води	29

РИБОЛОВНАТА ЛИНИЯ	30
Влакно с кука на края	30
Въдица без макара	31
Въдица с макара – по-големи възможности	32
Основни монтаж на линията	32
На леко	33
Неподвижна пловка	33
Подвижна пловка	33
Булдо вместо пловка	34
На тежко	34
Подвижно олово	34
Долно неподвижно олово	35
Дунавско плоско олово	35
Полутежко	36
Линия без тежест	36
Спинингова линия	36
Линия с шнур и муха	36

ВЪДИЧАРСКИ ТАКЪМИ	37
Риболовни влакна	37
Флуоркарбонови влакна	38
Плетени въдичарски влакна	39
Какво пише на ролките	40
Влажност	40
Отражение на топлината	41
Грижи след всеки излет	41
Смяна – колко често	41
Избор на цвят	41
Дебелина на влакното	41
Допълнителни въдичарски влакна	41

ВЪДИЧАРСКИТЕ ВЪЗЛИ – СЛАБОТО СИЛНО МЯСТО НА ЛИНИЯТА	43
Две правила за добри възли	43
С какво се започва	43
Връзване на влакното към макарата	43
Помощни възли	43
Клупове	44
Бимини твист (bimini twist – 100%)	44
Обикновен клуп	44
Подобрен клуп	45
Свършиен клуп	45
Примка за странични поводи	45
Първи вариант	45
Втори вариант	45
Блеснарски възли	45
Клинч	45
Възли за куките	45
Обикновени възли	45
Паломар	46
Връзване на капан	46

ВЪДИЧАРСКИ КУКИ	47
Устройство и елементи	47
Жило	47
Контра	48
Стъбло	48
Извивка	49
Лопатка	49
Прави, полуорловки и орловки	49
Двойки и тройки	49
Цветове	49
Номерация	49
Ковани и закалени	49

ПЛУВКИ	50
Форма	50
Устройство	50
Цвят	50
Размери	51
Товароподемност	51
Материал	51
Видове – предимства и недостатъци	51
Неподвижни пловки	51
Подвижни	51
Видове – ваглери, стикове, авони, близалки	51
Ваглери	51
Стикове	52
Авони	52
Близалки	52

ВЪДИЧАРСКИ ТЕЖЕСТИ	54
Тежести за леко	54
Тежести за тежко	54
Нито пловки, нито тежести	55

ВИРБЕЛИ И КАРАБИНЕРИ	56	<i>Телескопи с водачи</i>	75
ИЗКУСТВЕНИ ПРИМАМКИ	57	<i>Сбирино</i>	76
Воблери	57	<i>Болонези</i>	76
Блесни	58	<i>Спинингови прътове</i>	76
<i>Въртящи се блесни</i>	58	<i>Прътове за мач риболов</i>	77
<i>Клатушки</i>	59	<i>Спесимен прътове</i>	77
<i>Девони</i>	59	<i>Прътове за линия на тежко</i>	78
<i>Кастмастери</i>	59	<i>Фидър прътове</i>	78
<i>Цикади</i>	59	<i>Прътове за риболов с шнур</i>	79
<i>Пилкери</i>	59	<i>Едноръчни мухарки</i>	79
<i>Мормишки</i>	59	<i>Двуръчни мухарки</i>	79
<i>Зимни блесни</i>	60	<i>Прътове за подледен риболов</i>	79
<i>Мухи</i>	60	<i>Грижи и уязвимост</i>	79
<i>Туистери</i>	60	<i>Как да купуваме прътове</i>	80
<i>Имитации</i>	61	ВЪДИЧАРСКИ МАКАРИ	81
<i>Комбинации</i>	61	<i>Макари с централна ос</i>	81
<i>Морски примамки</i>	61	<i>Макари за риболов с шнур</i>	81
ДОПЪЛНИТЕЛНИ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ	62	<i>Спинингови макари</i>	82
<i>Кепче</i>	62	<i>Макари с открита шпула</i>	83
<i>Канджа</i>	62	<i>Устройство и начин на действие</i>	83
<i>Живарник</i>	63	<i>Корпус</i>	83
<i>Кошче</i>	63	<i>Бигел</i>	83
<i>Рачило</i>	63	<i>Шпула</i>	83
<i>Цапало</i>	64	<i>Клипс</i>	84
<i>Кофички за жива стръв</i>	64	<i>Аванс</i>	84
<i>Аератори</i>	64	<i>Контра</i>	84
<i>Кутии за принадлежности</i>	64	<i>Ръкохватка</i>	84
<i>Сандък или платформа</i>	65	<i>Главна ос на макарата</i>	84
<i>Раница</i>	65	<i>Предавателен механизъм</i>	84
<i>Въдичарско столче</i>	66	<i>Лагери</i>	85
<i>Стойки</i>	66	<i>Макари със закрыта шпула</i>	85
<i>Шпионки</i>	66	<i>Мултипликатори</i>	86
<i>Кукоизваждач</i>	67	<i>Поддържане и експлоатация на макарите</i>	87
<i>Хранилки</i>	67	<i>Избор</i>	87
<i>Ракети</i>	67	ЕСТЕСТВЕНИ ПРИМАМКИ	88
<i>Катапулти</i>	67	<i>Стръв</i>	88
<i>Прашки</i>	68	<i>Жива стръв</i>	88
<i>Сонари и ехолоти</i>	68	<i>Червеи</i>	88
<i>Калъфи за прътове</i>	68	<i>Бял червей</i>	88
<i>Устройство против закачки</i>	68	<i>Кастери</i>	88
<i>Облекло</i>	69	<i>Пинкис</i>	88
<i>Ботуши и гащеризони</i>	69	<i>Дървояди</i>	89
<i>Шапка</i>	69	<i>Личинки на репейния молец</i>	89
ВЪДИЧАРСКИ ПРЪТОВЕ	71	<i>Кестенов червей</i>	89
<i>Общи характеристики</i>	71	<i>Торен червей</i>	89
<i>Якост</i>	71	<i>Калифорнийски червей</i>	89
<i>Твърдост</i>	71	<i>Земен червей</i>	89
<i>Пъргавина</i>	72	<i>Дъждовен червей</i>	89
<i>Строй</i>	72	<i>Папуров червей</i>	89
<i>Материали и изработка</i>	72	<i>Хирономус, червенка</i>	90
<i>Видове прътове за морски води</i>	73	<i>Восъчен червей</i>	90
<i>Сърф прътове</i>	73	<i>Морски червей</i>	90
<i>Прътове за лодка в морето</i>	73	<i>Дребни водни животинки</i>	90
<i>Прътове за улов на големи океански риби</i>	74	<i>Мамарци</i>	90
<i>Прътове за сладки води</i>	74	<i>Тинявец (еднодневка)</i>	90
<i>За линия на леко</i>	74	<i>Ручейник</i>	91
<i>Телескопи без водачи, камшици</i>	74	<i>Пиявици</i>	91
<i>Щеки</i>	74	<i>Охлюви</i>	91
		<i>Миди</i>	91

Насекоми	91
Скакалец	91
Черен щурец	92
Пчела	92
Търтей	92
Светулка	92
Мравка	92
Попово прасе, коноцип	92
Бръмбари	92
Гъсеници	92
Малки рибки	93
Горчивка, виолетка, попадийка – <i>Rhodeus sericeus atarus</i>	93
Кротушка – <i>Gobio gobio</i>	93
Щипок – <i>Cobitis taenia</i>	93
Лешанка – <i>Phoxinus phoxinus</i>	93
Уклея – <i>Alburnus alburnus</i>	93
Бабушка – <i>Rutilus rutilus</i>	93
Каракуда – <i>Carassius carassius</i>	93
Псеудоразбора – <i>Pseudorasbora parva</i>	93
Жабчета	94
Попови лъжички	94
Раци	94
Скариди	94
Правила за избор	94
Нежива естествена стръв	95
Стръв от животински произход	95
Черен дроб	95
Далак	95
Пилешки черва	95
Месо, шунка от консерва	95
Кашкавал	95
Сланина	95
Хайвер	95
Протеинови топчета	96
Гранули	96
Цаца, сардини	96
Стръв от растителен произход	96
Зърна	96
Пшеница	96
Царевица	97
Слънчоглед	97
Коноп	97
Бобови растения	97
Кюспе	98
Плодове	98
Джанки	98
Черница	98
Дренки	98
Зърно от грозде	98
Къпини	98
Зеленчуци	98
Домат	98
Сърцевина от шавар, фас	98
Картоф	98
Моркови	98
Водорасли	98
Хляб и хлебни изделия	99
Хляб	99
Качамак	99
Кора от хляб	99

Снежинка	99
Тесто	100
Кускус, макарони	100

ЗАХРАНКА И ПОДХРАНКА	101
Захранка	101
Как се омесва захранката	101
Захранване в неподвижни води	102
Захранване при течащи води	102
Готови смеси	102
Подхранка	103
Маркиране на участъка	103
Дунавско захранване, мамка	104
Използването на прашки	104
Захранване за големи океански риби	104

ВЪДИЧАРСКИ РЕЧНИК И ЕТИКА	105
Речник	105
Етика	106

ПРАВИЛА ЗА СГЛОБЯВАНЕ НА ВЪДИЦАТА, ЗАМЯТАНЕ, ЗАСИЧАНЕ И ВОДЕНЕ	107
Сглобяване	107
Замятане	108
Замятане над глава	108
Замятане отдолу	108
Засичане	109
На леко, на плувка	109
На тежко, на дъно	110
Мухарско засичане	110
Водене на рибата	110

КЪЛВАНЕ И ИЗБОР НА МЯСТО	111

РАЗЛИЧНИ МЕСТООБИТАНИЯ	113
Малки реки и потоци	113
Малки реки след планината	113
Горно средно течение на реките	113
Долно средно течение на реките	114
Долно течение на реките	114
Речни устия	114
Неподвижни, стоящи води	114

ЧЕТЕНЕ ПО ВОДАТА	115

СТИЛОВЕ В РИБОЛОВА – ИЗБОР	119
Риболов на леко	119
Риболов на тежко	120
Риболов на спининг	121
Риболов на фидер	122
Мач риболов, английски риболов	123
Щекарски риболов	127
Шаранджийски риболов	129
Влачене от лодка, тролинг	131
Подледен риболов	134
Мухарски риболов	139
Такъми	140
Замятане с мухарка	143
Ручейник или <i>Caddis u Sedge</i> – <i>разред Trichoptera</i>	144

<i>Майска муха, Mayfly, едnodневка –</i>	
<i>разред Ephemeroptera</i>	145
<i>Комари – разред Diptera</i>	146
<i>Каменарка или Stonefly –</i>	
<i>разред Plecoptera</i>	146
<i>Сладководна скарида или гамарус –</i>	
<i>семејство Gammarus</i>	146
<i>Дребни животинки,</i>	
<i>с които пџтървата се храни</i>	147
Видове изкуствени мухи	147
Как се започва	148
Как и къде да се търси рибата	148
Ролята на вятра	150
Каква е добрата презентация	150
Кога се засича	150
Водене и вадене	151
Как се пуска хванатата риба	151

Всичко за рибите

УКЛЕЙ	155
Общо описание и особености	155
Стрџв, захранка и подхранка	156
Такџми	156
Методи на ловене	157
Кџлване и момент на засичане	157
<i>При риболов на леко</i>	157
<i>Засичане</i>	158
<i>Вадене</i>	158
Риболов на булдо	158
Уклеят като стрџв	158
Кулинарни качества	159

БЛЕСКАВЕЦ	159
Общо описание и особености	159
Стрџв, захранка и подхранка	160
Такџми	160
Методи на ловене	160
Кџлване и момент на засичане	160
<i>Засичане</i>	160
<i>Вадене</i>	160
Кулинарни качества	160

БАБКА, БЕЛИЦА	161
Общо описание и особености	161
Стрџв, захранка и подхранка	161
Такџми	161
<i>На леко</i>	161
<i>На тежко</i>	162
Методи на ловене	162
Кџлване и момент на засичане	162
<i>Засичане</i>	162
<i>Вадене</i>	162
Кулинарни качества	163

ПЛАТИКА	163
Общо описание и особености	163
Стрџв, захранка и подхранка	164
Такџми	164
<i>На леко</i>	164

<i>На тежко</i>	165
Кџлване и момент на засичане	165
<i>Засичане</i>	165
<i>Вадене</i>	165
Кулинарни качества	166

БАБУШКА	166
Общо описание и особености	166
Стрџв, захранка и подхранка	167
Такџми	167
<i>На леко</i>	167
<i>На дџно</i>	167
Методи на ловене	168
Кџлване и момент на засичане	168
<i>На плувка</i>	168
<i>Вадене</i>	168
Бабушката като стрџв	168
Кулинарни качества	169

ЧЕРВЕНОПЕРКА	169
Общо описание и особености	169
Стрџв, захранка и подхранка	170
Такџми	170
Методи на ловене	170
Кџлване и момент на засичане	170
<i>Засичане</i>	171
<i>Вадене</i>	171
Кулинарни качества	171

КРОТУШКА	171
Общо описание и особености	171
Стрџв, захранка и подхранка	172
Такџми	172
Методи на ловене	172
Кџлване и момент на засичане	172
<i>Засичане</i>	173
<i>Вадене</i>	173
Риболов с рачило	173
Качества като стрџв	173
Кулинарни качества	173

ЧЕРНА МРЯНА	174
Общо описание и особености	174
Стрџв, захранка и подхранка	174
Такџми	175
Методи на ловене	175
Кџлване и момент на засичане	176
<i>Засичане</i>	176
<i>Вадене</i>	176
Риболов на изкуствени примамки	177
Кулинарни качества	177

КАРАКУДА	178
Общо описание и особености	178
Стрџв, захранка и подхранка	179
Такџми	179
Методи на ловене	179
Кџлване и момент на засичане	180
<i>Засичане</i>	180
<i>Вадене</i>	180
Каракудата като стрџв	180

Кулинарни качества	181
СКОБАР	181
Общо описание и особености	181
Стръв, захранка и подхранка	182
Такъми	183
Методи на ловене	183
Кълване и момент на засичане	183
<i>Засичане</i>	184
<i>Вадене</i>	184
Риболов на мамка	184
Кулинарни качества	184
РЕЧЕН КЕФАЛ	185
Общо описание и особености	185
Стръв, захранка и подхранка	186
Такъми	186
Методи на ловене	187
<i>Засичане</i>	188
<i>Вадене</i>	188
Риболов на изкуствени примамки	189
Кулинарни качества	190
ШАРАН	190
Общо описание	190
Стръв, захранка и подхранка	192
Такъми	193
Методи на ловене	194
Кълване и момент на засичане	195
<i>Вадене</i>	196
Кулинарни качества	197
ЛИН	197
Общо описание и особености	197
Стръв, захранка и подхранка	198
Такъми	199
Методи на ловене	199
Кълване и момент на засичане	199
<i>Засичане</i>	199
<i>Вадене</i>	199
Линът като стръв	200
Кулинарни качества	200
РАСПЕР	200
Общо описание	200
Стръв, захранка и подхранка	201
Такъми	201
Методи на ловене	201
Кълване и момент на засичане	201
<i>Засичане</i>	202
<i>Вадене</i>	202
Кулинарни качества	202
БЯЛ АМУР И ТОЛСТОЛОБ	202
Общо описание и особености	202
Такъми	203
Методи на ловене	203
Кълване и момент на засичане	203
<i>Вадене</i>	204
Кулинарни качества	204
МЪЗДРУГА	205

Общо описание и особености	205
Стръв, захранка и подхранка	205
Такъми	206
Методи на ловене	206
Кълване и момент на засичане	206
<i>Засичане</i>	206
<i>Вадене</i>	206
Риболов на изкуствени примамки	206
Кулинарни качества	207
МОРУНАШ	207
Общо описание и особености	207
Стръв, захранка и подхранка	208
Такъми	208
Методи на ловене	208
Кълване и момент на засичане	208
<i>Засичане</i>	208
<i>Вадене</i>	208
Кулинарни качества	208
БЯЛА МРЯНА	209
Общо описание и особености	209
Стръв, захранка и подхранка	209
Такъми	210
Методи на ловене	210
Кълване и момент на засичане	210
<i>Засичане</i>	210
<i>Вадене</i>	210
Кулинарни качества	210
КОСТУР	211
Общо описание и особености	211
Стръв, захранка и подхранка	212
Методи на ловене	212
Такъми	212
Кълване и момент на засичане	213
<i>Засичане</i>	213
<i>Вадене</i>	213
Риболов на изкуствени примамки	213
Рибата като стръв	213
Кулинарни качества	214
БЯЛА РИБА	214
Общо описание и особености	214
Стръв, захранка и подхранка	215
Такъми	216
Методи на ловене	216
Кълване и момент на засичане	217
<i>Засичане</i>	217
<i>Вадене</i>	217
Риболов на изкуствени примамки	217
Кулинарни качества	218
ЩУКА	218
Общо описание и особености	218
Стръв, захранка и подхранка	220
Такъми	220
Методи на ловене	220
Кълване и момент на засичане	221
<i>Засичане</i>	221
<i>Вадене</i>	221

Рибата като стръв	221
Кулинарни качества	221
СОМ	222
Общо описание и особености	222
Стръв, захранка и подхранка	224
Методи на ловене	224
Такъми	225
Кълване и момент на засичане	225
<i>Засичане</i>	225
<i>Вадене</i>	225
Риболов на изкуствени примамки	226
Кулинарни качества	226
ПЪСТЪРВИТЕ В НАШИТЕ ВОДИ	227
Речна пъстърва	227
Общо описание и особености	227
Дъгова (американска) пъстърва	227
Сивен	228
Дунавска пъстърва	229
Европейски (обикновен) липан	229
Черноморска пъстърва	230
Общо описание на пъстървите в наши води	230
Речна, балканска пъстърва – <i>Salmo trutta fario</i>	230
Стръв, захранка и подхранка	231
Такъми	232
Методи на ловене	233
<i>Кълване</i>	233
<i>Засичане</i>	234
<i>Вадене</i>	234
Риболов на изкуствени примамки	234
Кулинарни качества	235
РЯДКА СЛУКА	236
Михалца	236
Сабица	236
Карагъоз	237
Харип, блеч	237
Пелед	238
Сиг, обикновен	238
Семейство „Буфалови“ – <i>Catostomidae</i>	239
Европейска речна змиорка	240
Вион, змиорче	241
Атлантическа (немска) есетра	241
ЧЕРНОМОРСКА СЛУКА	242
Семейство „Попчета“ – <i>Gobidae</i>	244
Тревно попче	244
Стронгил	244
Широкоглаво попче	244
Лихнус	245
Защо са основен риболовен обект	245
Черноморски сафрид	246
Морски кефал	247
Голям и борбен	247
Илария	248
Платерина	248
На тежко	249
На леко	249
На бомбарда	250

На булдо	250
Зарган	251
Калкан	252

НА РИБОЛОВ ПРИ СЪСЕДИТЕ	256
Особености на гръцкия риболов	257
<i>Сладководен риболов</i>	257
<i>Морски риболов от брега</i>	257
<i>Морски риболов от лодка</i>	257
Особености на турския риболов	258
<i>Сладководен риболов</i>	258
<i>Морски риболов от брега</i>	258
<i>Морски риболов от лодка</i>	258
Особености на румънския риболов	258
Особености на сръбския риболов	259
Особености на македонския риболов	259

СРЕДИЗЕМНОМОРСКА СЛУКА	260
Фагри	261
Дорадо	263
Амбърджак	265
Риба меч	266
Тон	268
Баракуда	269
Синегрида	269
Малък тунец	270
Скумрия	270
Лихия, лица	271
Паламуд	272
Ципура	272
Морска каракуда, спари	273
Ивичеста морска каракуда, саргус	273
Меланура	274
Мормура	274
Златоретица, сарпа	275
Гопа	275
Рофос, групър	276
Лаврак	276
Лефер	277
Зарган	277
Морски кефал	278
Опасните риби в Средиземно море	279
Скорпид	279
Морски дракон	279
Риба балон, фугу	280

РИБОЛОВЕН ТУРИЗЪМ И ВЪДИЧАРСКА ЕКЗОТИКА	281
Атлантическа съомга	281
Кралска съомга, шинук	282
Махсир	284
Нилски костур	285
Моруна	285
Барамунди	287
Гигантски морски костур	287
Тарпун	288
Баракуда	289
Син марлин	289
Черен марлин	290
Риба меч	290
Риба тон	291

Групър	292	Европейска асоциация на риболовците – ЕАА	300
АКУЛИ	293	Европейска асоциация на производителите	
Синя акула	293	и търговците на риболовни такъми – ЕФТТА	300
Гренландска полярна акула	294	Международна асоциация по	
Тигрова акула	294	спортен риболов – IGFA	300
Бяла акула	296		
		ВЪДИЧАРСКИ ПАНАИРИ	
РИБОЛОВНИ КЛУБОВЕ		И ИЗЛОЖЕНИЯ	302
И ОРГАНИЗАЦИИ	298		
Въпросът е дали иска да се състезава или не?	298	ПОСЛЕСЛОВ	305
Каква е обичайната структура у нас		ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ	306
и по света	298		
Национално ловно-рибарско сдружение „Съюз		РИБИТЕ В КНИГАТА	307
на ловците и риболовците в България“	298	Сладководни	307
Национална федерация – БФРС	299	Черноморски	307
Международна конфедерация		Средиземноморски	307
по спортен риболов – CIPS	299	Океански	308

Пламен Пантелеев – многократен шампион по улов на риба в сладки води на България

Всичко за риболова

Риболов за всички – от А до Я

РИБОЛОВЦИТЕ ПО СВЕТА СА НАД 250 МИЛИОНА

В ранглистата на спортовете е пълно с подвеждащи клишета от рода на „Цар футбол“, „Белият керван“ – за ските, „Магията на високите скорости“ – за „Формула 1“, и прочие. Подвеждащото в случая е, че тези клишета по принцип възвеличават един или друг спорт главно за сметка на публиката, която го наблюдава. Така че, ако един милиард зрители гледат по телевизията решителния мач от световните футболни финали, това никак не променя факта, че на терена всъщност играят само 22-ма души. При бокса и тениса е още по-ясно – потят се двама, но може да ги зяпат и 200 милиона зрители.

Риболовът, разбираан като спорт, обаче е нещо друго. Не че и при него няма регионални, национални, континентални, световни индивидуални и отборни първенства, които имат своята публика и дори телевизионна аудитория. Всъщност много по-важно в случая е, че риболовът е сред най-масово практикуваните спортове в света. Защото, както справедливо отбелязва Колин Уиллок – автор на ръководство по риболов, претърпяло 8 издания в Англия от 1962 година насам, „Всеки уикенд хората, които грабват въдиците и отиват на риба, са много повече, отколкото всичките зрители по стадионите за мачовете от елитната футболна лига“.

И в това няма нищо чудно, след като въдичарите в Англия са повече от 5 милиона. Във Франция, Германия и Италия положението не е по-различно. В родината на макароните например има в годината над 300 регионални състезания по улов на пъстърва на естествена стръв! Отделно – почти толкова на блесна и класически мач турнири.

Положението в Англия и Германия е почти същото.

В Щатите риболовците са над 60 милиона, в Русия и особено в Япония броят им също граничи с това внушително число.

В Япония риболовът обаче е нещо повече – той е повсеместно национално увлечение, на което може да съперничи само някаква форма на практикувана там съвременна религия! В Страната на изгряващото слънце през 2005 година видях, че по всяка от големите местни телевизии „задължително“ има и предаване за риболов. В него с присъщите на японците сериозност и внимание към детайлите буквално се различава всяка подробност от риболова на някоя сладководна или морска риба. Спонсор на тези най-често едночасови програми е някой от световноизвестните японски гиганти – производител на такъми, „Дайва“, „Гамакатсу“, „Оуънър“, „Шимано“... Тези програми се радват на огромен зрителски интерес, като хората звънят на живо и се включват с хъс в обсъждането на най-новите изкуствени примамки, такъмите и хватките за ловене на избраната като тема на деня риба...

„Върхът на сладоледа“ в Европа е Швеция, в която при население от 8,5 милиона души има около 3 милиона риболовци. Там няма абсолютно никаква бюрокрация при ваденето на риболовни билети. Най-често това става по интернет, но едnodневни и седмични риболовни билети се продават не само в магазините за стръв и такъми, а и по бензиностанциите и супермаркетите! Нещо повече, в тази скандинавска държава съществуват и т. нар. семейни билети. Те дават право на цялото семейство да лови риба за един ден или за целия уикенд, като се ползва и правото да задържат за консу-

мация до шест риби. Този вид билет е субсидиран от държавата и от общината, защото така шведските граждани си почиват здравословно сред природата. Ето защо дневният фамилен билет за риболов, с право да се заметнат 4 пръта, струва само колкото осем билета за градския транспорт...

Като прибавим другите европейски страни като Белгия, Холандия, Финландия, Австрия, а и Канада, Австралия, Нова Зеландия, ЮАР, Египет, Мексико, Бразилия, Аржентина, Чили, Южна Корея, Индия и евентуално Китай и Тайван – дори и най-занижената сметка показва, че спортните риболовци по света са не по-малко от 400–500 милиона.

Напоследък само в САЩ например по 1 милион деца годишно се приобщават към въдичарството, благодарение на специална програма, субсидирана от фондация, която получава редовно финансови дарения от всички големи производители и търговци на риболовни принадлежности в Америка.

В България годишно някога подновяваха риболовните си билети между 150 и 200 хиляди души. Сега, годишните риболовни билети са значително по-малко – около 80–100 хиляди, но практикуващите по частните и арендните водоеми, за които не се изисква билет, са поне още толкова. Мнозина българи обаче просто ходят на риба без билети – част от тях, защото не им се плащаха единствено възможните до неотдавна у нас годишни билети, а други по чисто „андрешковски“ мотиви – колкото да се мине държавата. Донякъде реакциите и на двете групи са разбираеми, но както се казва, законът си е закон – хубав или лош, и трябва да се спазва, докато не се промени.

С допълненията на Закона за рибарство и аквакултури от 1 януари

2006 година и у нас бяха въведени седмични, месечни, 6-месечни и годишни билети за любителски риболов. Защо народните представители не стигнаха и до така популярните в развитите страни еднодневни билети – си остава истинска необяснима загадка!?

Към броя на запалените риболовци обаче е нужно да прибавим и любителите, които мятат въдици в морето, за което не се изисква билет. С тях „партията“ на спортните риболовци в България надхвърля около четвърт милион души! И точно за всички тези хора е настоящата книга.

МАГИЯТА НА ВЕЛИКОТО ХОБИ

Естествено не всеки, който е взел въдица в ръка, непременно е състезател. Често дори и големи майстори в занаята не искат и да чуят за участие в първенства. В този смисъл риболовът е спорт, доколкото този, който го практикува, спазва правилата и спортната етика. Оттам натък всеки се състезава първо със себе си и едновременно с всички останали, защото рекордните постижения в улова на даден вид риба си остават завинаги отворени за последващи подобрения.

Нещо повече, както отбелязва и Тревор Хусби в прочутата си съвременна Encyclopedia of Fishing, в Англия в последните 15 години се наблюдава интересна тенденция на подобряване рекордите за улов на някои видове предимно сладководни риби. Причината е, че много хора хващат и пускат улова си, освен това сега са разрешени за риболов и много от язовирите за питейни нужди, където той е бил забранен дълги години. Не на последно място за тази положителна тенденция имат заслуга и собствениците на водоеми за платен риболов, които се грижат добре за рибните запаси в тях.

Може да се добави също, че и след целенасочените действия на

ООН и други авторитетни международни организации през последните 20 години има подобна тенденция и при възстановяването на популациите на морските риби, обект на спортен риболов. По повод на това друг британски писател и риболовец Лен Какът подчертава, че след международните ограничения и забрани на някои видове мрежи за промишления океански и морски улов при отделни видове има обръщане на тенденцията. Все пак поне 70 на сто от световните запаси от морски риби все още са подложени на свръхулов, който застрашава и изтощава популациите им.

При спортния риболов на големи морски риби обаче – тъкмо обратното, вече доминира тенденцията „хвани и пусни“. „Днес над 93 процента от зарганите, хващани със спортна въдица край бреговете на Австралия, биват маркирани и пускани обратно в океана. Риболовците от Нова Зеландия, Южна Африка и Америка също вземат широко участие във внедряването на програмите по този щадящ природата метод на риболов“, твърди Лен Какът в своята известна „Енциклопедия на морския риболов“.

Въдичарството обаче е нещо повече от обикновен спорт на открито с присъщата му двигателна активност. Риболовът е упражнение и за ума, сетивата и най-важното – той е друг вид дейност в чисто емоционален план. И магията му е точно в това – във възможността да се слееш с природата. Да се „откачиш“ от стреса на съвременния живот и дори, докато си на риба, да се върнеш към далечните присъщи на човека първични инстинкти – да дебне, да проследява, да примадва, за да надделее.

Всъщност днес милионите хора, които грабват въдиците, за да отидат на риба, търсят особената възможност за уединение сред невероятно красиви места, която съпътства риболова. Покрай това си увлечение мнозина често пътуват и така опознават прекрасни кътчета със запазена природа не само в сво-

ите страни, но и на други далечни места, които може да са дори извън „техния си“ континент.

Днес не само съществуват, но и са доста натоварени специалните агенции за риболовен туризъм. Обикновено те имат договори за чартърни полети на специални цени, свързани с откриването на сезона за улов на някои от най-престижните видове риби. Много колеги от Европейския съюз, в който вече влизаме и ние, отдавна ходят на съомга в Аляска или Канада. Други хващат позиция по бреговете на Нил, за да се пробват на прочутия нилски костур, който става над 50 кило и плува като същински джет, трети тръгват към Волга и нейния приток река Ахтуба в Русия, за да гонят тамошните гигантски сомове, или дори към Индия за местното хималайско страшилище – махсир, люспите на което са колкото дланта на възрастен мъж!

В Европа пък са прочути туровете за улов на сом по река Ебро в Испания и по река По в Италия, както и в арендните водоеми за гарантирани гигантски шарани във Франция и в съседната ни Румъния. Така че при днешната глобализация увлечението по въдичарството е още един повод да се открие красотата на света, пък нека и да е покрай уредено от агенция за платен риболов пътуване до някое екзотично място, което на всичкото отгоре държи я големи щуки, я огромни като подводници сини марлини...

ЛЮБИТЕЛСКИ РИБОЛОВ – КАКВО Е ТОВА?

До епохата на Средновековието всъщност няма друг риболов освен стопанския. Е, може би някой шантав фараон или античен цар да си е падал и по хващането на риби за развлечение, но това не бива да се брое. Чак през средните векове, вероятно през XIV век, риболовът постепенно се разделя на две.

Стопанският улов на риба, като дейност за печалба и доставка на

храна, продължава да процъфтява, но се появяват и други рибари – аристократи, висши духовници, университетски преподаватели и заможни хора, за които става престижно да ловят риба за развлечение в свободното си време! Първо това се случва в Англия, Холандия и Франция.

ТЕХНОЛОГИИТЕ ИЗДУХАХА ПРИВИЛЕГИИТЕ НА АРИСТОКРАТИТЕ

Обособяването на риболова като спорт и удоволствие, като стопанска дейност за търсене на печалба и за набавяне на бълтъчини, се очертава през средните векове. Отначало за аристокрацията, висшето духовенство и по-заможните търговци става престижно да се лови риба за удоволствие. В това отношение като най-ценен източник може да ни послужи наистина безсмъртният шедевър на англичанина Айзък Уолтън „Съвършеният въдичар“ от 1653 година! Зашеметяващото на тази малка, но велика книга, която без преувеличение можем да наречем „въдичарската библия“, е откритието за съвременните риболовци, че някогашните ни колеги по хоби са изживявали същите трепети край реки и водоеми, че и те са възприемали риболова като изкуство, че са ценили в него най-вече възможността за уединение сред природата и за разтоварване от стреса на всекидневието.

Що се отнася до използваните преди три и половина века техники, то изненадващо трябва да признаем, че и „древните“ майстори са били на ти с изкуствените сухи и мокри мухи за улов на съомга и пъстърва, че дори са замятали на изкуствени рибки лешанки, направени от цветна коприна, за да са лъскави. Към тях трябва да прибавим и описанияте като доста успешни ръчно изработени и рисувани воблери, внасяни тогава, по времето на младия Шекспир, от Норвегия!

Може много да се чудим, но на колегите от Англия на Кромвел са

им били известни системата за качане на мъртва риба „Патерностер“, подвижната плувка, вирбелиите, блесните и т.н.

В книгата на Уолтън са цитирани и огромен брой по-стари трудове за нашето велико увлечение, които не са имали късмета да достигнат до нас в пълен вид. Те обаче също дават доказателства, че много от големите тайни в изкуството да се надхитрят рибите всъщност са доста по-стари, отколкото ние днес самонадеяно сме склонни да допуснем.

Сега обаче колекционерите на стари издания за риболова вече знаят, че всички английски, а и световни книги на тази тема произлизат от *The Treatyse of Fysshynge with an Angle*, написана от благородната дама Джулиана Бернес и излязла през далечната 1496 година. В тази книга, която Айзък Уолтън несъмнено е прочел, дамата е дала следната непреходна препоръка за практикуването на риболова: **„...По принцип за здравето на вашето тяло и специално за вашата душа...“**

Айзък Уолтън добавя към тази вечна формула и забележително описание на английските реки, огромно познаване на живота край тях и в техните води. Той дава и много точни „инструкции“ за ловенето на много видове риби – от съомгата, пъстървата, шарана, щуката, бялата риба, клена и мряната, които се радват на отделни глави, до кротушката, лина и пръскача, които са сместени в общ раздел. За всеки вид обаче са описани и такъмите, например как с ютия да изсушиш пръта си от леска, как да си боядисаш конския косъм за повод, как най-ситните куки може да се огънат от някакъв модел тогава продавани игли...

Книгата е пълна и с поетични описания на зелената трева на брега, на спокойното и уханно лятно утро край реката, има дори стихове, посветени на върховните моменти при ваденето на някоя силна красива пъстърва или пък на по-прозаични неща като например живата и мъртвата стръв...

„Съвършеният въдичар“ има 5 издания, излезли още докато Уолтън е жив. Всяко от тях е допълнено и ревизирано, като много от препоръките идват от приятелите по риболов на автора. Сред тях има епископи, ректори на университети, търговци, поети като Джон Дън („За кого бие камбаната“), но и известни за времето си майстори въдичари. Самият Уолтън никога не е допуснал, че тъкмо тази книжка, писана повече като забавление между два излета, ще бъде неговият път към безсмъртието.

Днес обаче тя има над 350 издания по целия свят. Преведена е дори на японски и е сред първите 20 най-често издавани книги в света!

Днес, три века и половина след книгата на Айзък Уолтън, можем смело да кажем, че любителският риболов е най-масово практикуваното хоби или спорт в света изобщо. Защото поне половин милиард вече са хората, които редовно посещават част от свободното си време на това прекрасно занимание сред природата. Повечето от тях хващат въдиците не толкова, за да консумират улова си, а преди всичко, за да намерят разтоварване от стреса на съвременния свят, да отидат край водата за уединение и сливане с природата. Никак не е случайно, че английското название на любителския риболов е *Recreational fishing* или риболов за отмора.

За нещастие спортният морски риболов няма своя Айзък Уолтън! Пък и поради огромните размери и исполинската сила на големите морски риби техният улов с такъмите от преди три века е бил невъзможен. Истината е, че спортните риболовци, образно казано, „навлизат в океански води“ чак през втората половина на XIX век. Дотогава огромните марлини, риби меч, тарпуни и тонове са били описвани главно в разказите на китоловците и моряците, които са убивали някои от тях с харпуни.

Като една от най-важните и ранни книги, посветени на спортния морски риболов на големи риби, се

смята „Разкази от рибарския дневник“ на американеца Зейн Грей. Той е роден през 1871 г. в Охайо и е бил зъболекар. В историята е останал обаче с книгите си на риболовна тематика, които му донесли финансова независимост и възможността да пътува по моретата на света и да лови огромни риби. Грей стига дори до водите на Нова Зеландия и Австралия. Там през 1927 година хваща и изважда марлин с тегло 319 кило! Как е успял да го измори и победи с примитивните си такъми, днес е трудно да си представим. Той е разполагал само с твърд як като кол прът и примитивна огромна инерционна макара без редуктор. За спирачка или за аванс му е служило парче кожен ремък, с който въдичарят е можел да забавя въртенето на ролката, като просто го притискал върху нея с палец... Същност може да се приеме, че за разлика от сладководния риболов и улова на съомга и пъстърва, ваденето на големи морски риби е ставало само с въже и куки, без прът или с твърди колци почти до началото на XX век!

Все пак, ако трябва да бъдем точни, истината е, че големият пробив в демократизирането на риболова настъпва чак в началото на 50-те години на двайсети век. Причината е в развитието на индустрията за риболовни принадлежности. На мястото на баснословно скъпите ръчно изработвани прътове от лепен бамбук (изобретени през 1840 г. от Уилям Блейкър в Англия и Самуел Филип в САЩ, Пенсилвания), които са по джоба само на заможните господа, идват фабрично произвежданите въдици от фибростъкло. Те намаляват драстично цената на доброто оборудване, а кукиите прътове от фибростъкло са така успешни, че съществуват и се ползват и днес. Преди тях обаче има и пръти от стомана и алуминий, като някои от тях са дори телескопични. (Първата телескопична въдица е патентована от Евърет Хортън в САЩ през 1887 година!)

Има и истински куриози, за които с кеф се споменава в рибарските

книги – например как след Втората световна война в Англия хората масово си направили дънни въдици от антените за танковете, които в мирно време станали излишни...

Това е и моментът, в който се появяват първите успешни модели риболовни макари, позволяващи прецизно и далечно замаяне без нужда от риболовен шнур и сложните манипулации с него. Постепенно синтетиката заменя естествените материали и при влакната, и при самите пръти, които стават все по-здрави, по-пъргави, по-леки и по-достъпни като цена.

Така към великата магия и както е казал още Уолтър „изкуството на риболова“ се приобщават все повече хора от всички социални слоеве.

ПО СВОЙ ОБРАЗ И ПОДОБИЕ

В риболова има място за всички. Практикуването му може да започне по всяко време и възрастта не е от значение. На брега на водоема цари наистина равенство пред шанса да ти клъвне, общност на интересите и дори така скъпото на всеки по-стар в занаята – въдичарско братство. В този смисъл риболовът дава възможност на едно наистина равнопоставено и толерантно неформално общуване с хора, които по принцип споделят една и съща страст. А това при сегашния стрес и напрежение е нещо наистина безценно.

Онези, които не са имали класическия шанс да тръгнат на риба като деца, не бива да се смущават. Защото наистина винаги може да се започне. Финансовите възможности също не са пречка, защото основното оборудване сега не струва кой знае колко, пък и може да се докомплектова с течение на времето.

Тук приносят на съвременните технологии е решаващ, тъй като надеждността и дълготрайността на днешните такъми за масова употреба са направо забележителни. Сре-

ден ценови клас макара и прът вече са в състояние безотказно да ни служат над 10 години без кой знае какви усилия за поддръжка. Така че въпреки появата на нови и нови все по-лъскави модели, удоволствието от риболова по принцип не зависи толкова от цената и престижността на такъмите ни. Защото целта е самото удоволствие – очакването на брега в блажена самота или с приятели на оня върховен миг, когато рибата почне да кълве.

ЗА ЕДИН ДЕН НА РИБА ГОСПОД ДВА ДЕНА ДАВА

Извечният спор кое е по-вълнуващо – ловът или риболовът, по всяка вероятност така и няма да намери категоричен отговор. Най-малкото докато има „чисти“ ловци и риболовци. И все пак е нужно да се кажат няколко думи по същността на това традиционно противопоставяне. Арбитър в случая ще ни бъде един безспорен познавач и на двете древни човешки увлечения – големият американски писател Ърнест Хемингуей.

През 1936 г. той пише есето „Гълфстриймско писмо“ за реномираното сп. „Искуайър“. В него писателят спори със свой приятел, който, след като стрелял по слонове в Африка, вече не признавал нищо друго освен лова.

Хемингуей, който отлично познава и лова, и риболова, му обяснява кротко, че при лова „пределът“ на всичко живо, което ходи по сушата наистина е слонът. Но за беля това е известно на всеки, дори и на децата, и тъкмо това обстоятелство отнема част от тръпката при отстрела на слонове.

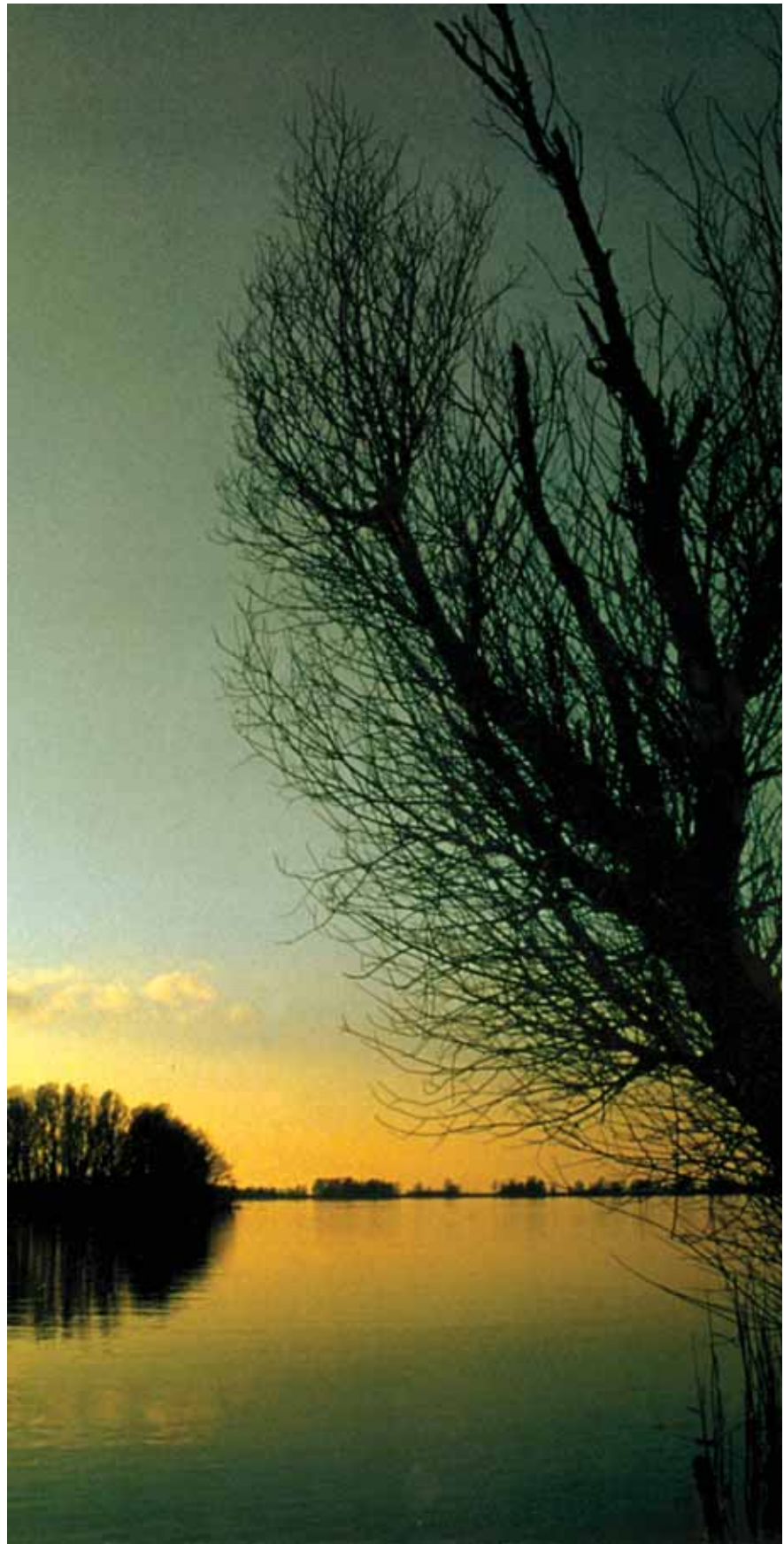
Докато при риболова в океана никой никога не може да знае каква и колко голяма риба може да атакува стръвта. Защото океанските дълбини са последното неизследвано пространство на нашата планета. Следва един зашеметяващ „практически курс“ по улов на риба меч, от който дъхът спира, но не това е глав-

ното. Важното е, че при лова, още преди решаващия миг, ловецът наистина вижда дивеча, а често и той него във всеки конкретен случай. Докато при риболова водата почти винаги не ни дава възможност предварително да надзорнем какво се е насочило към стръвта. Така че основната разлика между лова и риболова като емоционален градус е, че при риболова изненадата винаги е по-силна и периодът на неизвестността е по-дълъг. Това го знае всеки, който поне веднъж е хващал въдица. Защото след засичането уловът се усеща, но не се вижда. Той пори някъде там из водата и само силата на съпротивата му наемква за неговите размери. Нещата се изясняват чак в близост до брега, когато пулсът вече е стигнал двеста в минута, когато всичко ни трепери отвътре и краката ни „омекват“, но трябва да се внимава повече отвсякога...

Естествено в традицията на българската толерантност големият спор между авджии и въдичари е решен наравно. Защото първите по цял ден „гонели Михаля из пущиците“, а вторите по цял ден „седели и го чакали да дойде“. Не така обаче мислят комшиите ни сърби, които просто и ясно са го отсекли: „За един ден на риба Господ два дена дава!“.

НАЙ-НОВИ ТЕНДЕНЦИИ ВЪВ ВЪДИЧАРСТВОТО

Независимо от прилаганите техники най-новите моменти при практикуването на риболова отразяват и някои особености на съвременното общество. Преди всичко на дневен ред сега е екологията. В някои страни нещата са отишли твърде далеч. В Канада, Скандинавия и отчасти в САЩ все по-често се чуват призови за риболов без тиган и дори за забрана на всякаква естествена стръв. В САЩ наистина е позволено определен брой риби, дори съомги, да се вземат за консумация, но истината е, че принципът Catch and Release – „Хвани и пусни!“, е повсе-

местно спазван и почитан. В някои щати нещата са стигнали дотам, че ако не пуснеш внимателно извадената риба, другите въдичари престават да ти говорят...

Съществуват и доста правила как точно трябва да се пази и пусне хванатата риба. Тя не бива да се вади от водата, ако е възможно да бъде откачена още в нея. Освен това рибата не се хваща със сухи ръце, защото така се уврежда слойът от слуз, който я предпазва от проникване на гъбични болести и бактерии. Във Великобритания пък вече са забранени със закон всички кепчета и живарници, чиито мрежи имат възли. Възлите често се закачат по хрилните капаци и така нараняват и увреждат хрилете на рибата. Самата риба не се пуска веднага във водата, а обикновено се придържа леко в нея, докато се съвземе и възстанови силите си, изгубени от изтощителната борба при ваденето. Едва когато рибата е бодра и готова, се пуска внимателно. Смята се, че ако тя не е възвърнала силите, си може течението да я удари в камъните и да ѝ причини болка.

Засега модата се отнася предимно за най-ценените пъстървови видове риби – съомги, таймени, речни и дъгови пъстърви. Екологично настроените колеги ги ловят, снимат се бързо само с очевидно трофейните парчета и после ги пускат обратно.

Нещо повече – Международната конфедерация по риболовни спортове въведе правилото всяка хваната по време на състезание риба да бъде пускана обратно във водата. При първенствата по риболов на пъстърва това става веднага след всяка извадена риба, защото там печели онзи, който е извадил повече пъстърви като бройка. При състезанията на плувка или при мачовите първенства се изчаква края на шампионата, като уловът се държи в дълъг живарник дълбоко в хладната вода. Щом съдиите претеглят рибата, тя също се пуска обратно във водоема.

В Западна Европа (Австрия и Германия), в Япония и САЩ приобщаването на децата към риболова в момента се насърчава от редица фондации и организации, които се борят срещу разпространението на наркотиците. Смята се, че младежите, които излизат сред природата с въдица в ръка, заради силните положителни емоции и откъсването от рисковата градска среда, са много по-неподатливи на измамното щастие на дрогата, отколкото връстниците им, които не са изпитали страстта на това хоби.

У нас вече също се забелязват признаци, които показват, че се мисли сериозно за насърчаването на младите колеги. По новите тарифи за държавните такси има намаление за риболовците от 14 до 18 години,

като децата под 14 години вече са освободени от такса. Има и местни инициативи за организиране на „Въдичарско училище“, като идеята се радва и на подкрепата на общините, които осигуряват достъп до някой общински водоем за практическите занимания на малчуганите. Това наистина са добри предпоставки за идването на все повече млади хора във вълнуващия свят на спортния риболов.

В същото време, особено при мухарите и блеснарите, има вече и доста колеги, които сами са избрали да практикуват излетите си по принципа „хвани и пусни“. Някои от тях ловят и с куки без контра или с минимални контри, които не нараняват рибата, а и по-лесно я освобождават. За съжаление това още не е масовата практика в България, но по всяка вероятност хуманизирането на въдичарските практики едва ли ще ни отмине особено след влизането ни в Европейския съюз.

Разбира се, във въдичарството, като във всяка друга дейност днес, има и доста по-строги разпоредби и екологични императиви. В цяла Великобритания например вече има забрана на ползването на някои видове оловни тежести и принудителната им замяна с бронзови, волфрамови и бисмутни утежнения.

Щем не щем, тази екологична вълна се задава и към България.

